

TÜRK NİNNİLERİNE İŞLEVSEL YAKLAŞIM*

*Nilgün ÇIBLAK COŞKUN***

ÖZET

Anonim halk şiiri türlerinden biri olan ninniler, çocukları uyutmak, ağladıklarında susturmak, rahatlatmak için genellikle anneler tarafından söylenen ezgili sözlerdir. Bugüne kadar ninni türünü tanımlayan, biçim ve içerik özelliklerini ortaya koyan, sınıflandıran, örneklerini tanıtan pek çok çalışma yapılmıştır. Bununla birlikte türün icra edildiği ortamı göz önünde bulundurarak fonksiyonel özelliklerini ele alan çalışmalar ise oldukça yetersizdir. Bu tarz çalışmaların, türlerin farklı özelliklerinin de ortaya çıkartılmasında yardımcı olacağı bir gerçektir.

Geçmişten günümüze kültürümüzde mevcut olan ninniler, ilk bakışta söylenmesi kolay, basit, kısa türler gibi görünmektedir. Oysaki ninniler işlevleri bakımından incelendiğinde bunların çocuğu sakinleştiren, anne ile bebek arasındaki iletişimi ve uyumu kuvvetlendiren, çocuğa kazandırılmak istenen birtakım değerlerle ilgili ilk mesajları içeren, ayrıca annenin günlük yaşamda ifade edemediği duygu ve düşüncelerini sergileyen derin anlamlı ürünler olduğu görülmektedir. Dolayısıyla ninniler, hem çocuk gelişimi üzerindeki olumlu etkileri hem de annenin ya da ninnileri söyleyen diğer kadınların iç dünyasını yansıtması açısından mutlaka üzerinde durulmalıdır.

Bu düşünceden hareketle makalemizde ninniler, işlevsel halkbilimi yöntemiyle ele alınıp incelenmiştir. Bugüne kadar yazıya aktarılmış örnek metinlerden yola çıkılarak söz konusu türün “çocuk”, “anne”, dolayısıyla “aile ve toplum” üzerindeki etkileri açıklanmıştır. Tüm bu özelliklerinden yola çıkılarak ninnilerin aile ve toplum yaşamındaki önemi belirlenmeye çalışılmıştır.

İncelemelerimiz sonucunda ise ninnilerin kültürel değerlerimizin korunup aktarılması bağlamında okul öncesi çocuk eğitiminde mutlaka kullanılması gerektiği, ayrıca “anne-çocuk” ve “anne-toplum” ilişkisinin belirlenmesinde araştırmacılara yardımcı olacağı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anonim halk şiiri, Türk halk ninnileri, sözlü gelenek, işlevsel halkbilimi yöntemi, çocuk ve anne.

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: nilciblak@gmail.com

FUNCTIONAL APPROACH TO TURKISH LULLABIES

ABSTRACT

'Ninni's, which is one of anonymous folk poetry, are formed melodic words which is usually used by mothers to get them sleep, when they cry to make them silence and calm. There have been so many studies which is categorized, acquaint and describe type of lullaby so far. However the studies which consider the environment in which it is performed and the studies that it is approached with functional properties are not satisfied at all. It is a fact that the functional studies would be helpful to detect variety of the types.

Prima facie, lullabies which we have in our culture from past to present seem such a short type, simple and so easy to sing. Whereas, when lullabies are analyzed in terms of functions, it has been shown that lullabies make kids calm, it makes strong connection and harmony between mother and kids, it has first message which has values to be gained, and also it is profound products which exhibit feeling and thoughts that cannot be expressed by mothers in their daily life. So, lullabies are product should be emphasized to both reflect inside mother or whoever sing lullabies and positive effects on children's development.

Act on this belief, lullabies have been examined with functional folklore method in this article. It has been clarified on its reflection to 'child', 'mother' also 'family and society' with simple text which is wrote down. It has been tried to determine how important lullabies are on family and social life with whole its features.

Result of research, though, it has been identified that lullabies exactly should be used on early childhood education through protect and hand down our culture and it would be helpful for researchers to determine relation of 'mother-society' and 'mother-child'.

Key Words: Anonymous folk poetry, Turkish folk lullabies, oral tradition, functional folklore theory, child and mother.

1. Giriş

Geçmişten günümüze hemen her toplumun halk kültüründe varlığını sürdürmüş olan ninniler, çocukları uyutmak, ağladıklarında susturmak, rahatlatmak amacıyla genellikle anneler tarafından ezgiyle söylenen, anonim halk edebiyatı türlerinden biridir.

Türk halk kültüründeki ninni örnekleri göz önünde bulundurulduğunda bunların hem çeşitlilik hem de sayı bakımından oldukça zengin olduğu ve tespit edilen metinler üzerinde bugüne kadar tanımlama, inceleme ve sınıflandırma içerikli çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Türk ninnileri üzerine ilk çalışmayı Macar Türkolog Ignác Kúnos gerçekleştirmiştir. Kúnos, Türk Halk Edebiyatı'nın çeşitli türlerinin yanı sıra ninniler üzerine de derlemelerde bulunmuş ve bu çalışması 1341 (M.1922) yılında Osmanlıca "Türkçe Ninniler" adı altında yayınlanmıştır (Kunoş, 1341). Daha sonraki yıllarda Enver Behnan Şapolyo'nun "Halk Ninnileri" (1938), M. Nasih Güngör'ün "Kastamonu Ninnileri" (1944), Âmil Çelebioğlu'nun "Türk Ninniler Hazinesi" (1995) ve M. Sabri Koz'un "Her Güne Bir Ninni" (2005) başlıklı kitapları

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

yayınlanmıştır. Bu tür çalışmaların yanı sıra doğrudan ninni ile ilgili olmamakla birlikte halk edebiyatının çeşitli konu başlıklarını incelerken içeriğinde ninni türüne yer veren çalışmalar da vardır (bkz. Tahsin Nahit, 1932; Elçin, 1986: 271-280, Kaya, 1999: 337-400; Artun, 2012: 117-119).

Ninni üzerine yapılan söz konusu çalışmalar, türün tanımlanması, biçim ve içerik özelliklerinin ortaya konması, sınıflandırılması, örneklerinin tanıtılması açısından oldukça faydalı olmuştur. Bunun yanı sıra anonim halk şiiri türleri üzerine yapısal ve fonksiyonel değerlendirmelerin, bağlamsal yaklaşım temelli çalışmaların yapılması türlerin daha farklı özelliklerinin de tespit edilmesinde yardımcı olacaktır. Bu kapsamda Necati Demir ile Fikriye Demir tarafından hazırlanan “Türk Ninnileri” (2010) adlı kitapta ninni örnekleri verilmekle birlikte çalışmanın giriş kısmında ninnilerin 0-6 yaş grubundaki çocukların ana dili eğitiminde yani Türkçenin öğretilmesinde sağladığı katkı üzerinde durulmuştur. Suat Ungan ise “İşlevsel Yönleriyle Ninniler” (2009) adlı kitabında ninnilerin sadece çocuklar üzerindeki etkisi ve işlevlerine yoğunlaşmıştır.

Genel olarak ninniler, sanatsal yaratıcısı olan kadından ya da anneden ayrı düşünülemez bir türdür. Anonim halk şiiri türleri göz önünde bulundurulduğunda belki de yaratıcısıyla bu ölçüde bütünleşmiş bir başka türün olmadığını söylemek mümkündür. İlk bakışta söylenmesi kolay, basit, kısa türler gibi görünmekle birlikte aslında ninniler, anne ile bebek arasındaki iletişimi ve uyumu kuvvetlendiren, bebeği sakinleştiren, annenin günlük yaşamda ifade edemediği duygu ve düşüncelerini yansıtan, ayrıca çocuğa kazandırılmak istenen birtakım değerlerle ilgili ilk mesajları içeren derin anlamlı ürünlerdir. Dolayısıyla hem çocuk gelişimi üzerindeki olumlu etkileri hem de annenin ya da ninnileri söyleyen diğer kadınların iç dünyasını sergilemesi açısından söz konusu türün anne, bebek ve içinde bulunulan bağlam çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu düşünceden hareketle makalemizde ninniler, öncelikle tür olarak tanımlandıktan sonra, işlevsel halkbilimi yöntemiyle ele alınıp incelenmeye çalışılmış ve söz konusu türün “çocuk”, “anne”, dolayısıyla “aile ve toplum” üzerindeki etkileri, yazılı kaynaklardan tespit edilen örnekler yardımıyla, açıklanmaya çalışılmıştır. Bu yolla kuşaklar boyu kültürümüzde yaşatılabilen bu türün toplum yaşamındaki önemine dikkat çekilmek istenmiştir.

2. Ninni Hakkında Bilgi

Anonim halk şiiri türlerinden birini karşılayan “ninni” kelimesinin kökeni ve ne zamandan beri kullanıldığı hakkında elimizde kesin bir bilgi yoktur. Bununla birlikte Kaşgarlı Mahmud’un Divanü Lûgat’it-Türk adlı eserinde ninni karşılığı olarak “balu balu” ifadesi kullanılmış ve bu ikileme “Ninni. Kadınlar beşikte çocuğu uyutmak için böyle söylerler” şeklinde açıklanmıştır (DLT, 1999:232). Divanü Lûgat’it Türk’ün 11. yy.da yazıldığı göz önünde bulundurulduğunda ninni kelimesinin söz konusu yüzyıldan sonra oluştuğunu ya da dilimize girdiğini, ayrıca eserin yazılış tarihinden önceki dönemlerde de eski Türk kültüründe adı başka şekillerde geçmekle birlikte bir ninni söyleme geleneğinin bulunduğunu söylemek mümkündür.

Anadolu sahasında ise bu kelimeyle ilgili olarak Karacaoğlan’ın;

Mestânedir Karac’oğlan mestâne
Güzel olan gül gönderir dostuna
Yatır beni kız dizinin üstüne
Nen eyle de kaşın gözün süzerek
(Sakaoğlu, 2004: 473)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

dörtlüğünde “nen eylemek” şeklinde geçen bir deyime rastlanmaktadır. Bu da bize Karacaoğlan’ın yaşadığı dönemden bir önceki yüzyılda yaklaşık olarak 16. yüzyılda ninni yerine halk ağzında “nenni” kelimesinin kullanıldığı, aynı şekilde yine bu dönemde “nenni söylemek” fiilinin bulunduğu konusunda ipuçları vermektedir.

Türkiye Türkçesinde yazı dilinde söz konusu türün karşılığı olarak kullanılan “ninni” kelimesi, halk ağzında “nenni, nen, nennen”; fiil belirtirken “nenni çalmak, nen eylemek, nennen demek” şeklinde kullanılmaktadır (Çelebioğlu, 1995: 12). Bunun yanı sıra ninni için Kars’ta “lalay /nanay”; Erzincan ve Erzurum’da “elo” kullanılması, yöreye göre farklı adlandırmaların olduğunu da bizlere göstermektedir (Kaya, 1999: 340).

Ninni, Anadolu’da olduğu gibi diğer Türk dünyasında da yaygındır. Nitekim ninniye Azeri Türkleri “layla”; Başkurtlar “sängildäk yırı”; Kazaklar “besik jırı”; Kırgızlar “aldey-aldey”; Özbekler “ällä”; Tatarlar “bişik (bällü) cırı”; Türkmenler “hüvdü”; Uygurlar “älläy” adını vermişlerdir (KTLS, 1991: 650-651). Ninninin diğer milletlerin kültüründe de yer aldığı, buna göre söz konusu tür için Almanların “wiegenlied”, Fransızların “berceuse”, İngilizlerin “lullaby”, İtalyanların “nenia (nina, ninna, nine)”, İspanyolların “nana”, Pakistanlıların “lori” vb. terimleri kullandığı kaynaklardan edinilen bilgiler arasındadır (Kaya, 1999: 340).

Görüldüğü üzere ninniler sadece Anadolu’da değil diğer Türk dünyasında hatta farklı milletlerde de sözlü kültür ortamında kuşaklar boyu yaşatılmış ve çocuklar üzerinde etkili olmuş ürünlerdir. Genellikle ilk söyleyicileri tespit edilemeyen ninniler, sosyal ve kültürel yaşamdaki değişimlerden etkilenmiş, beslenmiş, bir takım değişikliklere uğramış, sonuç olarak da söylendikleri toplumun kültürünü yansıtan ürünler haline gelmiştir.

Ninni üzerine yapılan çalışmalarda, söz konusu tür kimi zaman birbirine yakın kimi zaman da farklı özellikleri göz önünde bulundurularak tanımlanmaya çalışılmıştır.

Ignác Kúnos, “Türkçe Ninniler” kitabında “*Ninni, yalnız evlâd muhabbetine istinâd iden ve bir Türk için dinlenmesinde da’imâ sevim mevcûd olan eş’âr ve nagamât-ı beytiyyedendir. Her Türk anası bunı hiç talim itmeden ezberler, okur ve kendi ihtisâsâtına göre besteler.*” şeklinde bir açıklamada bulunarak ninnilerin çocuk sevgisini dile getiren ezgili manzumeler olduğunu belirtmiş ve Türk kültüründeki önemine değinmiştir (Kunoş, 1341: 3).

Enver Behnan Şapolyo, “*Annelerin çocukları uyutmaları için söyledikleri, nağmeleri birer kıtalık halk şiiridir*” diyerek ninnileri şekil bakımından tek kıtaya bağlamıştır (Şapolyo, 1938: 11).

Ninnilerin biçim ve söyleyicileri göz önünde bulundurularak yapılan diğer tanımları ise M. Nasıh Güngör’e ait olup “*Dört mısraı yahut birinci, ikinci ve dördüncü mısraları aralarında kaftiyeli olmak, bir veya iki bendi bulunmak veyahutta birbirleriyle kaftiyeli üçer mısralık parçalardan sonra yine bir veya iki mısralık bentleri taşımak, (4+4=8, 4+3=7) vezinler ile yazılmak suretiyle en çok anneler ve bazan da babalar tarafından vücuda getirilen Halk Edebiyatı karakteristiğine haiz manzumelerdir.*” şeklindedir (Güngör, 1944: 11).

Sonraki çalışmalarda ninnilerin söylendiği çocukların yaş grubu, hangi durumlarda ve nasıl söylendiği, kimin tarafından terennüm edildiği, biçim ve içerik özellikleri göz önünde bulundurularak daha kapsamlı tanımların yapıldığı da görülmektedir:

“*Ninniler, annelerin süt emen çocuklarını uyutmak için ezgi ile söyledikleri manzum veya mensur sözlerdir.*” (Elçin, 1986: 271).

“*Ninniler, en az iki-üç aylıktan üç-dört yaşına kadar annenin çocuğuna, onu kucağında, ayağında veyâ beşikte sallayarak daha çabuk ve kolay uyutmak yâhut ağlamasını susturmak için*

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

husûsî bir beste ile söylediği ve o andaki hâlet-i rûhiyesini yansıtır mâhiyette, umûmiyetle mâni türünde bir dörtlükten meydana gelen bir çeşit türkülerdir.” (Çelebioğlu, 1995: 9).

“Ağlayan çocuğu susturmak veya uyutmak için, hanımlar tarafından, husûsî bir nağme ile söylenen ve sonunda, klişe sözler (Eeee ... Uyu yavrum uyu. Ninni yavrum ninni, hu hu hu ...vs.) bulunan; bazan bir bazen de daha fazla bent/dörtlüklerden meydana gelen manzumeler.” (Şimşek, 1989: 18).

“Ağlayan çocuğu susturmak veya uyku saati gelen çocuğu uyutmak için anne kucığında, dizinde veya beşikte söylenen ezgilerdir.” (Alptekin, 1990: 63).

Necati Demir ise bu tanımlara katıldığını belirtmekle birlikte ninnilerin çocukları sadece uyuturken değil bunun yanında uyandırılırken de söylendiği bilgisini eklemektedir (Demir, 2010:15).

Ninni konusunda yapılmış bu tanımlardan yola çıkarak biz de söz konusu türü şöyle tanımlayabiliriz:

“Ninniler, ağlayan çocukları susturup sakinleştirmek, rahatlatmak; böylelikle onların kolay uykuya geçmelerine yardımcı olmak, kimi zaman da uyandırılmalarını sağlamak amacıyla genellikle anneler, annenin olmadığı zamanlarda ailenin diğer hanımları tarafından çocuk beşikte ya da kucakta iken söylenen; içerik bakımından hem çocukla ilgili muhabbeti, iyi dilekleri, çeşitli mesajları hem de söyleyen kişinin duygu ve düşüncelerini, hayallerini, beklentilerini, sevincini ve acısını yansıtan; kendine özgü belirli bir şekli olmamakla birlikte çoğunlukla dörtlüklerden, bazen de beyit ya da bentlerden oluşan; dize sonunda ya da kimi zaman başındaki birtakım klişe sözlerle ritmi yakalayan, ezgili manzumelerdir.”

Ninnilerin söyleyicileri genellikle annelerdir. Bununla birlikte nine, teyze, hala, abla vb. yakınların da ninni söyledikleri görülmektedir. Dolayısıyla ninnilerin oluşumunda annenin, bir yönüyle de kadınların dünyası; onların eşiyle, kaynanasıyla, ailenin diğer büyükleriyle ve çevresiyle ilgili yaşadığı olaylar, çocuğuna karşı beslediği duygular etkili olmaktadır. Nitekim ninnilerin konusu genellikle çocuktur; çocuğun sağlıklı doğmasından kaynaklanan sevinç, iyi huy, fiziksel güzellik, iyi bir gelecek vb. dilekler öne çıkan konulardır, ancak bunların yanı sıra annenin hayal kırıklıkları, korkuları, yalnızlığı, özlemleri, beklentileri, şikâyetleri kısacası psikolojik durumu da ninniler aracılığıyla dile getirilmektedir.

Halk kültüründe ninniler, bebeklerin sese karşı duyarlılık kazanmaya başladıkları en az iki-üç aylıktan üç dört yaşına kadar ve belirli bir gelenek dahilinde okunmaya başlar. Buna göre ninniler, çocuk beşikte, kucakta ya da dizde sallanıp uyutulmaya çalışılırken ezgi eşliğinde söylenir. Bu ezgi beşik sallama ahengine uygun olup, çocuğun yatırılmasından uyuduğu ana kadar, ağlamanın azalıp artmasına bağlı olarak yüksek ya da yavaş seviyeden devam eder. Bir başka deyişle ninni söyleyen kadın, çocuğun ağlamasına, susmasına, gülmesine, konuşmasına göre sesinin düzeyini ayarlar (Çelebioğlu, 1995: 9). Çocuğun ağlamanın durması veya uyuması ile de ninni son bulur.

Anneler, ninni söyleme sırasında gelenekte mevcut olan hazır kalıplardan yararlanabildikleri gibi kendileri de o anki yaşadıkları olaylar ya da duygulara bağlı olarak yeni ürünler yaratabilirler. Hece vezni ve sade bir dille söylenen, ölçülü ya da ölçsüz söz ve tekerlemelerle de zenginleştirilen ninniler, başta ve sonda yer alan bazı kalıp ifadelerle de sahiptir. Buna göre başlangıçta “dandini dandini dasdana”, “dandini dandini danalı bebek”, “dandini dandini dan ister” vb. ninniye giriş niteliği sergileyen kalıp ibareler, aynı zamanda sonda da “Eee, eee ...”, “E yavruma e, e, e”, “Ninni yavrum ninni”, “Hu, hu, hu” vb. ifadeler bulunmaktadır. Bu tarz

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

kullanımlar ninniye müzikalite ve bir ses ahengi sağlamakta, ayrıca sözün yerine duygu yoğunluğunu bu kalıp ifadeler yerine getirmektedir.

Buraya kadar verilen bilgilerden de anlaşılacağı üzere ninniler, daha ilk aylardan itibaren anne ile bebek arasındaki iletişimi sağlayan, anneden bebeğe sevgi, huzur ve güven aktaran, çocuğun mevcut durumunu belirten ve geleceğine dair iyi dilekleri içeren, ayrıca kendine özgü bir ezgi ve üsluba sahip olan anonim halk şiiri türlerinden biridir. Günümüzde ninni söyleme geleneğinin kimi zaman şehir hayatında da karşımıza çıkmakla birlikte daha çok kırsal çevrelerde yaygınlığını devam ettirdiği gözlenmektedir.

3. Türk Halk Kültüründe Ninnilerin İşlevleri

Bebekler, dünyaya ilk geldikleri andan itibaren çevrelerini önce işitsel ve dokunsal, hemen sonrasında da görsel duyu organları yardımıyla tanımaya ve anlamaya çalışır. Bu süreç içerisinde bebeğin en büyük yardımcısı, annesidir. Günümüz modern hayatın beraberinde getirdiği yükler doğrultusunda annelerin de iş hayatına atılması, bu ilişkiyi olumsuz yönde etkilemiş olmakla birlikte çocuğun annesiyle, onun verdiği güven duygusuyla dış dünyaya daha kolay alıştığı ve uyum sağladığı bilinen bir gerçektir. Annenin bu yardımcılık ve yol göstericilik görevinde yararlandığı, destek aldığı en önemli kültürel öge, hiç kuşkusuz anonim halk şiirinin ezgili türlerinden biri olan ninnilerdir. Gelenekte beşik türküleri olarak da adlandırabileceğimiz bu basit görümlü, küçük hacimli ürünler üzerinde düşünüldüğünde aslında bunların derin duyguları dile getirdikleri, kültürümüze, yaşam tarzımıza ait birçok konuda ipuçları verdikleri görülmektedir.

Ninnilerin temelinde dile getirilen duygu annenin çocuğuna karşı beslediği sevgidir. Genel olarak ninnilerde çocuğun kolay uykuya geçmesi; uslu durması; yürümesi; büyümesi; büyüdüğünde akıllı, yiğit, başarılı ve ahlaklı olması; büyüklerine karşı saygılı davranması; fiziksel açıdan güzel özelliklerinin bulunması; saygın bir meslek sahibi olması; vatanına, milletine faydalı olması; sağlıklı ve uzun bir ömür sürmesi; yokluk ve gurbet görmemesi vb. gelecekle ilgili annenin dua ve dilekleri dile getirilmektedir. Bütün bu dilek ve temenniler dile getirilirken, aslında anne de gerçek yaşamda ifade edemediği duygu ve düşüncelerini seslendirme olanağı bulmaktadır.

Görüldüğü üzere ninniler, başta annenin, ailenin ve toplumun çocuk sevgisini yansıtmakla birlikte, aslında bir toplumun inanışlarını; değer yargılarını; çocukları eğitme şeklini ve çocuklardan gelecekteki beklentilerini; ideal davranış ve kişilik özelliklerini; beğenilen meslek gruplarını; kız ve erkek çocuklarına yaklaşım biçimini; karı-koca ve gelin kaynana ilişkilerini vb. yansıtan önemli türlerden biridir. Bu açıdan değerlendirildiğinde ninnilerin “çocuk, anne, aile” ve dolayısıyla da “toplum” üzerinde önemli işlevlerinin bulunduğunu söylemek mümkündür.

Ninnilerin toplum yaşamındaki işlevlerini;

- 1) Çocuk üzerindeki işlevleri
- 2) Anne üzerindeki işlevleri
- 3) Aile ve toplum yaşamı üzerindeki işlevleri

olmak üzere üç ana başlıkta ele alıp inceleyebiliriz.

Çalışmamızın bundan sonraki aşamasında ninnilerin söz konusu işlevleri, örnek metinler yardımıyla açıklanmaya çalışılmıştır:

3.1. Ninnilerin Çocuklar Üzerindeki İşlevleri:

Ninniler çocuğun duygusal, bilişsel ve sosyal gelişiminde önemli işlevlere sahiptir. Bir başka deyişle ninniler, çocuğun sakinleştirilmesinde, kendisini güvende hissetmesinde yardımcı

olduğu gibi onun bilişsel gelişimi ile toplumun gelenek ve göreneklerini, değer yargılarını ve beklentilerini öğrenmesinde de etkili olmaktadır.

Yeni doğan bir bebek, günlük hayatının büyük bir bölümünü uyuyarak geçirir. Annenin vücudu dışındaki bir yaşamı sürdürdükleri gerçeğini algılayabilmeleri ve dış dünyaya alışabilmeleri sürecinde çocuğun iyi bir uyku çekmesi, beslenmesinden daha önemlidir. Onun iyi bir uyku devresi geçirmesi, ruh halini, sağlıklı hareket etmesini ve beslenmesini olumlu yönde etkilemektedir. Çocukların fiziksel yapıları gibi duygusal yapıları da çok hassastır (Ungan, 2009:13). Yaşadıkları küçük bir olumsuzluktan aşırı derecede etkilenmekte ve bunu da davranışlarına huzursuzluk, gerginlik, ağlama, uykuya tam dalamama ya da sık sık uyanma vb. şekillerde yansıtmaktadırlar. Bu nedenle anne kucağında ya da beşikte yumuşak bir ezgi eşliğinde söylenen ninniler, çocuğun annesinin ya da aile büyüklerinin yanında güvende olduğunu, sevildiğini, kendisine şefkat gösterildiğini hissetmesi bakımından oldukça önemlidir. Bu duyguyu tadan çocuk, daha kolay uykuya geçeceği ve nitelikli bir uyku süreci geçireceği gibi psikolojik açıdan da oldukça rahatlayacaktır.

Aşağıdaki ninni örneğinde annenin çocuğuna yönelik sevgi ve şefkat hisleri şu şekilde dile getirilmiştir:

Yavrumun gözleri sürmeli,
Yumuk yumuktur elleri,
Tatlı mı tatlıdır dilleri,
Nenni oğlum nenni nenni!
Nenni yavrum nenni!

Küçük küçük ellerin,
Neler söyler dillerin,
Benim küçük askerim,
(Nakarar)

Yavrum bana yardıır,
Onsuz bana dünya dardır,
O benim biricik sevdamdır,
(Nakarar)

(Demir-Demir, 2010: 38)

Ninnilerin çocuklar üzerindeki en önemli işlevlerinden birisi de çocuğun anadil öğrenimini hızlandırması, dil becerisini güçlendirmesidir. Bilindiği üzere bir bebeğin dil gelişimini genetik ve fizyolojik özellikleri ile sosyal çevre ve bu çevreyle etkileşimi etkilemektedir. Bunlardan genetik faktörlere ve fizyolojik etkenlere müdahalede bulunmak oldukça sınırlı olsa da çevreyle etkileşim tamamıyla insanların kontrolünde olup istenildiği şekilde yönlendirilebilecek bir özelliğe sahiptir. Dolayısıyla çocuğun dil öğreniminde çevresindekilerin ve bilhassa da annenin çocukla kurduğu sesli iletişimin ayrı bir yeri vardır.

Ninniler, anne ile bebek arasında kurulan en önemli iletişim yollarından biri olup bu ürünlerin dili incelendiğinde bu dilin sade ve akıcı olduğu, kelimelerinin büyük bir özenle seçildiği görülmektedir. Bu dil, belirli bir ahenkle, ezgiyle ve yoğun bir duygu yüküyle birleştirilince de daha etkili olmakta, böylelikle dil öğretimi çocuklar için beşik döneminden itibaren gerçekleşmeye başlamaktadır.

Türkçenin temel kuralları ve söz dağarcığı ayrıntılı olarak ninnilerde yer almaktadır. Buna göre ninnilerde fiilleri, sıfatları, hitapları, seslenmeleri, zıt anlamlı kelimeleri, ikilemeleri,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

deyimleri, alkış ve kargışları, tekerlemeleri, renkleri, duyuları, organ adlarını, Türk sayı sistemini vb. pek çok somut ya da soyut kavramı ve bunların anlamını ninnilerde bulmak mümkündür.

Aşağıdaki ninni örnekleri incelendiğinde bunlardan birincisinde organ adlarının teşbih yoluyla tanıtıldığı; ikincisi ve üçüncüsünde ninnilerin tekerlemeler yardımıyla oluşturulduğu hatta ikincisinde bu tekerlemede sayılar hakkında da bilgi verildiği görülmektedir:

Ninni direm gülüme
 Hâs bâgçe bülbülüme
 Agzı mürekkeb hokkası
 Dudakları bâgçe kirası
 Dişleri Hürmüz incisi
 Burnı Medine hurması
 Yanakları misket elması
 Kulakları kuş yuvası
 Gözleri benzer bâdeme
 Kırpikleri nergis çiçeği
 Kaşları kâtib kalemi
 Alnı meydân sofrası
 Saçları bezzâz-istân ipeği
 (Kúnos, 2013: 57)

Dandini dandini dan iki,
 Yıldız saydım on iki,
 On ikinin yarısı,
 Gel kızımın dayısı, ninni!
 (Çelebioğlu, 1995: 229)

Pisi pisi mav didi
 Bir kaşıcak yağ didi
 Yağ olmazsa bal olsun
 Benim nâzlı yavrum sag olsun
 (Kúnos, 2013: 76)

Aşağıdaki ninnide ise renklerin ve sıfatların ahenkli bir söz birlikteliğiyle dile getirilmiştir:

Bebeğimin yüzü aktır,
 Beyaz elbisesi paktır,
 Beşiği pek yumuşaktır,
 Uyu bebeğim uyu,
 Uyku sana haktır,
 Eee eee eee ...
 Eee eee eee ...
 (Demir-Demir, 2010: 95)

Ninnilerin içeriğinde Türk sosyokültürel yapısıyla ilgili pek çok bilginin de yer aldığı görülmektedir. Buna göre çocuk, akrabalık ilişkilerini ve akrabaları; bayram, tören ve kutlamaları; gelenek ve görenekleri; bir toplumun dinî, ahlakî ve sosyal değer yargılarını; erdemli, onurlu ve çalışkan olmanın gerekliliğini; iyi bir meslek sahibi olmanın önemini kısacası dış dünyayı ninniler aracılığıyla tanımaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
 Volume 8/4 Spring 2013

Türk kültüründe çocuğun yetişmesinde ya da büyümesi aşamasında anne baba kadar aile büyüklerine de bazı görevler düşmektedir. Aşağıdaki ninni metni bu yükümlülüğü dile getirmekte, ayrıca çocuğa akrabalar ve akrabalık ilişkileri hakkında ilk bilgileri vermektedir:

Dandini dandini dayısı bakar,
Yanına yağlık emmisi takar,
Ağzına şeker babası eker,
Cebine harçlık dedesi döker,
Yesin oğlum nenni!
Yesin de büyüsün nenni!

(Demir-Demir, 2010: 111)

Aşağıdaki ninni örneklerinden birincisinde ise Kurban Bayramı'nın kültürümüzdeki önemi; ikincisinde ise İslâm dininin kutsal kitabına göndermede bulunulmuştur:

Bayram divânın olsun,
Bahçem seyranın olsun,
Bayram kurbandsız olmaz,
Canım kurbanın olsun, ninni!

(Çelebioğlu, 1995: 214)

Beşiğinin dibi çukur,
Libasına kaytan dokur,
Yavrumun dedesi Kur'an okur,

Ninni yavrum, ninni!

(Çelebioğlu, 1995: 41)

Çocuğun büyüme döneminde kişilikli olması, büyüklerine saygı ve küçüklerine sevgi göstermesi, başkalarının gönlünü kırmaması konusunda bilinçlendirilmesini amaçlayan ninni örneği ise şu şekildedir:

Ninni desem beni yakar
Beşiğinde güller kokar
Kötü sözler hatır yıkar
Ninni yavrucağım ninni

(Çelebioğlu, 1995: 51)

Her aile çocuğunun okuyup iyi bir meslek sahibi olmasını ister. Bu meslekler ninnilerde çeşitlilik göstermekle birlikte aşağıdaki ninni örneğinde annenin, kızını öğretmen olması konusunda daha küçüklükten itibaren yönlendirmeye başladığı görülmektedir:

Benim kızım uyusun ninni,
Uyusun da büyüsün ninni,
Kızım öğretmen olsun da,
Çocukları okutsun ninni!

(Çelebioğlu, 1995: 41)

Ninniler ezgiyle söylenen manzum ürünlerdir. Bu yönüyle çocuğun daha ilk yıllardan başlayarak müzik kulağının gelişmesine de katkıda bulunmaktadır. Her çocuğun belirli bir seviyeye kadar müziğe yatkınlığı vardır. Önemli olan bu yatkınlığın ortaya çıkartılarak geliştirilmesini sağlamaktır. Nitekim müzik kulağı gelişmiş çocukların algılamaları, ritim dengesini hissetmeleri daha kuvvetlidir. Müzik çocuğa dinlemeyi ve duymayı öğrettiği gibi günlük yaşamdan

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

uzaklaştırarak iç dünyasını dışa yansıtma fırsatı da vermektedir. Diğer taraftan müzik çocuğun hayal dünyasını zenginleştirmekte ve yaratıcılığını da beslemektedir (Ungan, 2009: 42). Bu açıdan değerlendirildiğinde çocuğa ezgiyle seslenen ninniler, çocuğun dikkatini toplayarak dinlemesini kolaylaştırmakta, sonraki dönemlerde duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilmelerinde yardımcı olmaktadır.

Bir annenin oğluna söylediği aşağıdaki ninni örneğinde bu müzikaliteyi seçilen kelime kadrosundan rahatlıkla yakalamak mümkündür:

Ay böyle tek tek doğar
Gün böyle tek tek doğar
Eee bebeğim eee ...
Eee bebeğim eee ...
Senin gibi oğlanlar,
Anadan tek tek doğar,
Eee bebeğim eee ...
Eee bebeğim eee ...
Eee pış pış eee ...
Eee pış pış eee ...

(Demir-Demir, 2010:25)

Görüldüğü üzere ninniler yoğun sevgi ve şefkat içermesi yönüyle çocukları rahatlatmakta, onlara huzur vermekte; Türkçenin en yalın, akıcı ve ahenkli söz dağarcığıyla dil öğrenimini güçlendirmekte ve okul öncesi dönemde günlük ve sosyal yaşama dair verdiği bilgilerle çocuğu toplum yaşamına alıştırmaktadır. Ayrıca müzik kulağını kuvvetlendirerek kendini rahatlıkla ifade edebilme imkânı sunmaktadır. Dolayısıyla bebeklik ya da çocukluk döneminde ninni dinleyen bir çocuğun toplum kurallarını öğrenip benimsemesinde, büyüdüğünde bunları yaşamında uygulayarak sosyalleşmesi ve çevresiyle olumlu ilişkiler kurmasında hiç dinlememiş olan çocuklara göre daha büyük bir yol katedeceği bilinen bir gerçektir.

3.2. Ninnilerin Anne Üzerindeki İşlevleri:

Sözlü kültür ortamında yaratılan ve yayılan ninniler, icracısının genellikle kadın olması nedeniyle anonim halk şiiri türleri içerisinde ayrı bir öneme sahiptir. Bu yönüyle her ne kadar geleneğin kendine özgü biçim ve içerik özelliklerinden, kalıp ifadelerinden beslenmiş ve çocuklara yönelik ürünler olarak kabul edilmiş olsa da özünde kadının duygu ve düşünce dünyasını yansıtmaktadır.

Geleneksel Türk aile yapısında bir genç kız evlendiğinde, gelin geldiği ailenin yeni üyesidir, bu bakımdan kocası dışındaki aile bireyleriyle sınırlı bir iletişime sahiptir. Evdeki baba, koca ve kaynana tarafından kurulan otoriteye uymakla yükümlüdür.

Köy ve kasabalarda kadının aile içinde kabulü belli aşamalar gerektirir. Gelin olarak erkeğin evine gelen kadın çocuk doğuruncaya kadar “yabancı” “el kızı” ya da “öteki” olarak algılanır. Bu süreçte aile içinde kendisine yer edinmeye çalışır. Özellikle erkek çocuk doğurarak soyun devamlılığını sağlamak, aile içi düzeni korumak ve evdeki mevcut otoriteye uyum göstermek gibi geleneksel toplum yapısının belirlediği kurallara uymakla görevlidir. Kırsal çevrelerde söz konusu koşullar her ne kadar kızların ve kadınların yabancıları olmadıkları bir yaşam biçimi olsa da, sürekli olarak bir çabayı, mücadeleyi beraberinde getirdiği de bir gerçektir (Çek Cansız, 2011: 63). Böyle bir ortamda kadın kimi zaman kendisini yalnız hissetmekte, derdini açacak kimse bulamadığı zamanlarda hayallerini ve isteklerini bilinçaltına atmakta, bunun sonucunda da ruhsal açıdan gerginlikler yaşayabilmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Bu yaşam tarzı içinde anne olan kadın, doğumla birlikte baskı altında tuttuğu duygu ve düşüncelerini dile getirebileceği sessiz bir muhatap bulmaktadır. Yeni doğan bebek, annenin arkadaşı, sırdaşı, dert ortağı olmaktadır. Aşağıdaki ninni örneği bu düşünceyi açıkça dile getirmektedir:

Ninni dağların eteği
Bükü garipler yatağı
Anasının dert ortağı
Ninni yavrum ninni

(Koz, 2005: 225)

Günlük yaşamda kocası, kaynanası, görüncesi gibi aile fertleriyle sağlıklı bir iletişim kuramayan anne, eğer yakın bir arkadaşı da yoksa yaşadığı bütün hayal kırıklıklarını, dargınlık ya da kırgınlıklarını, korkularını, özlem ya da isteklerini baskı altında tutmakta, tüm bu duygular sessiz dert ortağı gördüğü bebeğinin yanında ninniler aracılığıyla gün yüzüne çıkmaktadır.

Aşağıdaki ninnide kocası tarafından şiddet gören bir annenin, hem çocuğuyla dertleşmesi hem de tek kurtuluşu çocuğunda görmesi, çocuğunun büyüdüğünde babasına karşı annesini koruması ümidi dile getirilmiştir.

Ninni diyem yatasın,
Çabucak boy atasın,
Baban beni döğende,
Sen de ona çatasın!

Biri biri biri biri!

(Çelebioğlu, 1995: 164)

Annelerin ninnilerde dile getirdiği duygular arasında, kocasının yanı sıra görüncesine, en çok da kaynanaya yönelik kızgınlığı da büyük yer tutmaktadır. Aşağıdaki örnekte bir anne, gelin geldiği evde kocasının ailesi hakkındaki olumsuz duygu ve düşüncelerini sansürsüzce ifade edebilmektedir:

Bulaşık bulaşık amcalar
Telli pullı yengeler
Düşük donlu büyük analar
Yarım papuçlu halalar

(Kúnos, 2013: 74)

Kocasının fakirliği dolayısıyla hayatta çok zorluk çektiğini vurgulayan bir anne ise, çocuğu büyüdüğünde kendisine bakarak belki bu sıkıntılarından kurtulabileceğini şu dizelerle ifade etmiştir:

Bebeğin beşiği bakır,
Irgalarım takır takır,
Zati babası da fakır,
Nenni yavrum nenni!
Nenni kuzum nenni!

Ninni derim beni yakar,
Dudağından ballar akar,
Yavrum büyür bana bakar!

Ninni yavrum ninni!

(Çelebioğlu, 1995: 163)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Aşağıdaki ninni örneğinde ise eşini gurbete gönderen annenin kocasına duyduğu özlem etkileyici bir şekilde dile getirilmiştir:

Başına bağlamış da mavili yazma ninni,
Sılayı koyup da gurbette gezme ninni,
Bana da mektubu kahırlı yazma ninni,
Kahırlı mektuptan okuyan olmaz ninni,
Ninni benim yavrum ninni!
Ninni de benim yavrum ninni!

Kavak boyu gibi boylanasın ninni,
Söğüt dalı gibi dallanasın ninni,
Gurbet elden de baban gelsin ninni,
Yavrumun da babası gelsin şimdi ninni,
Ninni benim yavrum ninni!
Ninni de benim yavrum ninni!

(Demir-Demir, 2010: 233)

Kadının iç dünyasını yansıtan bu tür ninni örneklerinin sayısı oldukça fazladır. Dile getirilen söz konusu duygular, annenin ya da ninniye söyleyen kadının ailesiyle, çevresiyle ilgili yaşadığı olayların bir özeti gibidir. Belki de ailenin diğer fertleri olduğunda baskı altında tutulan duygu ve düşüncelerin en yalın haliyle olduğu gibi ortaya çıkartılmasıdır.

Genel olarak ise anne, bebeğiyle baş başa kaldığında, o ana kadar baskı altında tuttuğu duygu ve düşüncelerini özgürce dile getirerek psikolojik açıdan da rahatlamaktadır. Duygusal rahatlık beraberinde annenin zorluklara karşı mücadele etme konusunda gerekli gücü kendisinde bulmasına da yardımcı olmaktadır.

3.3. Ninnilerin Aile ve Toplum Yaşamı Üzerindeki İşlevleri:

Sözlü gelenekte ninniler, genel olarak kadının ailesi ve akrabalarıyla kurduğu iletişime, içinde bulunduğu sosyal çevreye ve fizikî şartlara, yaşadığı olaylara bağlı olarak şekillenen ürünlerdir. İlk bakışta annelerin evlat sevgisini dile getiren ürünler olarak dikkati çekmekle birlikte ninnilerde, hem annenin kendi yaşamının her aşamasını hem de içinde yaşadığı toplumun sosyokültürel yapısına ait ipuçlarını bulmak mümkündür. Öyleki ninniler içerik olarak incelendiğinde, bu ürünlerin Türk toplumunun kendine özgü gelenek ve görenekleri, değer yargıları, geleneksel aile yaşamı, inanç biçimi ve dünya görüşü, bireylerden beklentileri vb. hakkında bilgi verdiği de görülmektedir.

Çocuğuna çalışkan, ahlaklı, onurlu, saygılı olmasını öğütleyen anne, aslında toplumun bir mensubu olarak çocuğunun toplum tarafından benimsenen, toplumun değer yargılarını bilip bunları yaşamında uygulayan, milletine ve devletine sahip çıkan, askerlik görevini en kutsal vazife bilen, birlik ve beraberlik içinde yaşamanın önemini kavrayan evlat yetiştirme gayesindedir. “Ağaç yaşken eğilir.” atasözünde de belirtildiği üzere tüm bu öğretilerin çocuklara okul öncesi dönemden itibaren ninniler aracılığıyla iletilmesi, bu değerlerin korunup yaşatılması ve bir sonraki kuşağa aktarılması açısından oldukça önemlidir.

Aşağıdaki ninni örneklerinde çalışkan olmanın, ilim irfan sahibi olmanın, milli değerlerin, vatani korumanın önemi dile getirilmiştir:

Benim yavrum gülecek,
Gülüp de güzel olacak,
İlim, irfan öğrenecek,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Vatana millete hayırlı olacak,
Ninni benim kuzum ninni!
Eee eee eee ...
(Demir-Demir, 2010: 27)

Eyleyüb millete hıdmet
Eyleme kimseye minnet
Âşık olsun sana gayret
Uyu mahsûl-i hayâtım ninni

Okuyub âlim olursun
Şübhesiz kâmil olursun
İlmin ile âmil olursun
Uyu mahsûl-i hayâtım ninni
(Kúnos, 2013: 76)

Aşağıdaki örnekte ise toplumun en küçük çekirdeği olan evlilik ve aile kurumu üzerinde durulmuş, kadının bir eş olarak kocasının yanında durmasının önemine göndermede bulunulmuştur:

Kızım uyunun eve uyunun
Büyüsün yuvasın kursun
Aşın başında dursun
Eşinin yanında dursun
Uyu kızım ninni
Büyü kızım ninni
(Çelebioğlu, 1995: 50)

Bir başka ninni örneğinde ise çocukları okula göndermenin önemine değinilmiş, bu konuda babanın üzerine düşen görevi yapması konusunda uyarıda bulunulmuştur:

Al babası, al babası,
Oğlunu bağrıma al babası,
Kitap al da hazırla,
Yavrunu mektebe sal babası!
(Çelebioğlu, 1995: 166)

Bir toplumun gelişmişlik düzeyini gösteren en önemli unsurlardan biri de eğitime verdiği önemdir. Ailenin bu konuda bilinçli olması, çocukların eğitimi ve okula gitmeleri, eğitimlerini en iyi şekilde tamamlamaları konusunda da etkili olacağı bir gerçektir.

Bu başlıkta verdiğimiz sınırlı sayıdaki ninni örneğinden de anlaşılacağı gibi Türk toplum yapısının temel özellikleri ve kültürel yapısı, değerleri vb. pek çok konu ninniler aracılığıyla çocuklara iletilmektedir. Sosyal hayatı daha beşikteyken tanıma fırsatı bulan, neyin yanlış neyin doğru olduğunu annesinin sesinden dinleyen bir çocuk, büyüdüğünde bir arada yaşamının beraberinde getirdiği kurallara uyma ve birey olarak üzerine düşen görevleri yerine getirme konusunda daha dikkatli olacak, dolayısıyla başta ailesi ve yakın çevresi, genel olarak ise içinde yaşadığı toplumla uyum ve birliktelik içinde yaşamının önemini de kavrayacaktır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

Sonuç

Türk halk ninnileri, işlevsel halkbilimi yöntemiyle ele alınıp incelendiğinde, bu ürünlerin anne ve bebek arasındaki iletişimi ve uyumu kuvvetlendirme, bebeği rahatlatıp sakinleştirme işlevlerinin yanı sıra toplumumuza ait temel birtakım değerleri çocuklara aşıladığı da görülmektedir. Buna göre ninniler, çocuklara öncelikle ana dil öğretilmesinde; akrabalık ilişkilerinin, dinî ve ahlakî değer yargılarının, sosyal hayatın, toplum ilişkilerinin, birtakım millî değerlerin vb. tanıtılmasında; ayrıca ezgi eşliğinde söylenmesi nedeniyle estetik bir kavrayış kazandırmada oldukça etkilidir. Bu yönüyle ninniler çocuğun daha kolay sosyalleşmesini de sağlamaktadır.

Ninniler annelerin, dolayısıyla kadının iç dünyasını yansıtması bakımından da ilgi çekicidir. Bu ürünlerde anneler genellikle çocuklarıyla ilgili iyi dileklerini ifade etmektedir. Bununla birlikte ninniler derinlemesine incelendiğinde içeriğinde kadının eşiyle, aile büyükleriyle ya da çevreyle ilişkisine bağlı olarak kendi hayal kırıklıklarını, korkularını, yalnızlıklarını, özlemlerini, beklentilerini, şikâyetlerini kısacası psikolojik durumunu da yansıttığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla ninniler, annenin çocuğuyla dertleşip rahatlamasında da etkilidir. Aile içerisinde hem çocuğun hem de annenin psikolojik olarak rahatlaması, ailenin de daha mutlu olmasına, dolayısıyla mutlu bir ailenin çevresiyle ya da toplumun diğer bireyleriyle hoşgörü ve sevgi çerçevesinde bir ilişki kurmasında katkıda bulunacağı unutulmamalıdır.

Ninnilerde Türk toplum yaşamının maddi ve manevi değerlerinin yer alması ve bunların daha bebeklikten itibaren özellikle anneler tarafından çocuklara aşılanmaya çalışılması “çocuk-anne”, “anne-aile” ve “aile-toplum” ilişkisinin belirlenmesinde de yardımcı olmaktadır.

Ninnilerin günümüz sosyokültürel hayattaki değişimlerden olumsuz yönde etkilendiği, özellikle kırsal çevrelerde yaşatılmakla birlikte şehir merkezlerinde, günlük yaşamın yoğunluğu ya da çeşitli nedenlerden dolayı yavaş yavaş kaybolma noktasına geldiği bilinen bir gerçektir. Ancak ninnilerin “çocuk-aile-toplum” üzerindeki sözkonusu olumlu etkileri göz önünde bulundurulduğunda, bu ürünlerin mutlaka korunup yaşatılması, hatta halkımızın bu konuda gerek eğitim-öğretim kurumlarında gerekse kitle iletişim araçları yoluyla bilinçlendirilerek çocuklara ninni söylemelerinin öneminin vurgulanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ALPTEKİN, Ali Berat (1990), “Ninni”, **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, C.VII, İstanbul: Dergâh Yayınları, s.63-65.
- ARTUN, Erman (2012), **Türk Halk Edebiyatına Giriş**, 7.b., Adana: Karahan Kitabevi.
- ÇELEBİOĞLU, Amil (1995), **Türk Ninniler Hazînesi**, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- DEMİR, Necati; Fikriye Demir (2010), **Türk Ninnileri**, Ankara: Sarkaç Yayınları.
- Divanü Lügat’it-Türk Tercümesi* (1999), C.III, 4.b., Çev. Besim Atalay, Ankara: TDK Yayınları.
- ELÇİN, Şükrü (1986), **Halk Edebiyatına Giriş**, 2.b., Ankara: KTB Yayınları.
- GÜNGÖR, M. Nasih (1944), **Kastamonu Ninnileri**, Kastamonu: Kral Matbaası.
- Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I (1991), Ankara: KB Yayınları.
- KAYA, Doğan (1999), **Anonim Halk Şiiri**, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KOZ, M. Sabri (2005), **Her Güne Bir Ninni**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

KUNOŞ, İgnats (1341), **Halk Edebiyatı Numûneleri: Türkçe Ninniler**, İstanbul: Orhâniye Matbaası.

KÚNOS, Ignác (2013), **Türkçe Ninniler**, Yay. Haz. Nilgün Çıblak Coşkun, Ankara: Otorite Yayınları.

SAKAOĞLU, Saim (2004), **Karacaoğlan**, Ankara: Akçağ Yayınları.

ŞAPOLYO, Enver Behnan (1938), **Halk Ninnileri**, İstanbul: Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi.

ŞİMŞEK, Esmâ (1989), “Çukurova (Kadirli-Kozan) Ninnileri Üzerine Bazı Düşünceler”, **Millî Folklor**, Y.1, C.1, S.2, s.18-19.

Tahsin Nahit (1932), **Türküler-Maniler-Ninniler**, Kastamonu.

UNGAN, Suat (2009), **İşlevsel Yönleriyle Ninniler**, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/4 Spring 2013

